

# SLOVENSKI NAROD

Iznaja vsak dan popoldne, izjemoma nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petič in Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst Din 3.—, večji inzerati petič vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru. Inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO  
LJUBLJANA, Knašjeva ulica št. 5  
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODRUŽNICE:  
MARIBOR, Grajski trg št. 8. — — — — — CELJE, Kocenova ulica 2. — Tel. 190.  
NOVO MESTO, Ljubljanska c., tel. št. 26. JESENICE, Ob kolodvoru 101. — —  
Račun pri poštne čkovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351.

## Nemčija na razpotju Vlada je zavrnila inozemsko pomoč in hoče sama prebroditi krizo

**Usodni sklepi nemške vlade — Za vse inozemske dolgove bo proglašen moratorij — Z novo zasilno uredbo bodo znižane plače in mezde za 30 odstotkov — Nemčija si sama koplje grob**

Pariz, 15. julija. Nemška finančna kriza je običala na mrtvi točki. Kakor se naknadno izve, je dr. Luther v Baslu doživel svoj drugi poraz. Zahteval je povračila rediskontnega kredita na najmanj en milijardo mark, toda upravni odbor banke za mednarodna plačila je po skoro 36 urnem posvetovanju sprejel samo sklep, s katerim pooblašča predsednika, da stopi v stike z zainteresiranimi emisijskimi bankami v svrhu podaljšanja rediskontnega kredita v višini 100 milijonov dolarjev, ki bi sicer zapadel že jutri.

S tem je bila vsa zadeva odkazana v odločitev zainteresiranim vladam, to je predvsem Franciji, Angliji in Nemčiji. Amerika je že od vsega početka na stališču, da je sedanja finančna kriza Nemčije interna evropska zadeva. Pripravljena je sodelovati le, če se evropske države same poprej sporazumejo glede finančne podpore Nemčiji in izdelajo točen načrt. Nemškemu poslaniku pa je na nedvoumen način sporočila, da je vsaka nadaljnja podpora Nemčiji odvisna predvsem od sporazuma med Parizom in Berlinom. Na tem stališču je tudi Anglija. Odločitev je torej sedaj v rokah Nemčije same.

Zdi pa se, da se Nemčija niti sedaj, ko ji teče voda v grlo in ko se tako strašno maščuje nezvestoba Stresemannovi politiki, ne bo spametovati. Namestu da bi se odločila za politiko sprave in sodelovanja, hoče raje žrtvovati vse in na razvalinah nemškega gospodarstva nadaljevati politiko revanše. Po zadnjih vesteh, ki prihajajo iz Londona in Berlina, prevladuje splošno mnenje, da se nahaja Nemčija na najusodnejšem razpotju. V roku prihodnjih 24 ur mora pasti odločitev.

### Nemčija na usodnem razpotju

Pariz, 15. julija. Sauerwein objavlja v »Matin« daljši članek, v katerem povdarja, da se nahaja Nemčija na usodnem razpotju. Lahko krene po poti miru in sporazuma, ki vodi do obnove zaupanja in ki prinaša pomoč. Toda Nemčija lahko krene tudi po drugi poti in se odreče vsega sveta, ter sama prevzame veliko politično odgovornost. Na razvalinah svojega gospodarstva bo v tem primeru zgradila neke vrste državnega socializma. Nemčiji se mora pomagati, toda istočasno se mora nemška politika spraviti v nov, miren kolovoz in izogibati v bodoče hudih pogrešk, ki so že doslej stale Nemčijo toliko žrtve. Odločitev mora pasti v roku 24 ur in to s pomočjo Francije, brez čije podpore so vsa prizadevanja ostalih finančnikov zaman. Sauerwein naposled ugotavlja v svojem članku, da večina glasov upravnega odbora banke za mednarodna plačila ni osvojila stališča Nemčije, da nima sedanja kriza nobenega opravka s politiko. Nasprotno so dr. Luther dokazali, da je pred vsako finančno podporo potreben sporazum med vladami. Zato imajo sedaj prvo besedo vlade in zasebni kapital ne bo ganil niti s prstom, če vlade ne bodo dale svojega pristanka.

### Kaj zahtevajo od Nemčije

Pariz, 15. julija. Akoija za podporo Nemčije je, kakor se v svetovnem tisku soglasno ugotavlja, v prvi vrsti odvisna od garancij, ki jih bo dala Nemčija. Očividno Nemčiji doslej še niso bile stavljenе nikake zahteve, ker smatrajo merodajne vlade, da mora Nemčija iz lastnega nagiba spremeniti svojo politiko in preurediti svoje gospodarstvo tako, da bo v skladu z duhom in težnjami one Evrope, ki hoče mir, iskreno sodelovanje in solidarnost med narodi. Velele bi imele na razpolago dovolj sredstev, da bi Nemčijo k temu prisilile, toda na to nihče ne misli. Nemčija se mora svobodno odločiti, kam bo krenila. Kakor se da posneti iz odločiteljnih objav v svetovnem tisku, pričakujejo od Nemčije, ako računa s podporo inozemstva pri reševanju svojega finančnega poloma, da si bo zopet pridobila zaupanje, če bo podala naslednje izjave:

1. Spoštovanje obstoječih mirovnih pogojev in statusa quo. To se pravi z drugimi besedami, da mora Nemčija doma zatretni vsi križarsko propagando za revizijo mirovnih pogojev in ugonobiti enkrat za vselej revanžno mentaliteto. Upoštevajoč pogodbe, se mora odneči vsaki aspiraciji na revizijo meja, zlasti na revizijo vzhodnih meja, o čemer Nemčija doslej ni hotela niti slišati.

2. Odreči se mora carinski uniji z Avstrijo, ker bi, taka unija ogrožala gospodarsko ravnotežje v Evropi. S tem se mora ob enem odneči vsakemu stremelju po priključitvi Avstrije k Nemčiji. Nemčija mora torej svojo politiko dovesti v sklad z idejo evropskega sodelovanja in opustiti politiko gospodarske nadvlade, po kateri je stremela sedaj, vrhunskega še s pomočjo inozemskih kreditov.

3. V državnem gospodarstvu mora uvesti največjo štednjo. Zaradi tega se mora odneči nadaljni gradnji vojnih ladij, tembolj, ker se prihodnje leto sestane svetovna razorožitvena konferenca, ki bo, kakor se upa, položaj v oboroževanju iz temeljev spremenila in bi pomenila gradnja vojnih ladij razmetavanje denarja.

4. Državna banka mora znižati svoje kredite in se prilagoditi splošnemu gospodarskemu položaju. S primerno politiko mora preprečiti beg domačega kapitala in uvesti novo gospodarstvo z devizami.

To so v glavnem temeljne točke, od katerih je odvisen sporazum s Francijo, a od tega sporazuma je odvisna vsaka nadaljnja podpora.

### Nemci ostanejo trmoglavi

Berlin, 15. julija. Nemški tisk je še vedno silno ogorčen zaradi neuspehov, ki jih je doživel dr. Luther pri iskanju inozemske podpore. Posebno razburjenje pa je zavladalo, ko se je izkazalo, da tudi baselska banka za mednarodna plačila ni voljna pomagati Nemčiji; kar na slepo, nego je dr. Luther ponovno napotila v Pariz, naj se tam najprej sporazume. Kakor beležijo današnji listi, je dr. Luther po seji upravnega sveta baselske banke ves ogorčen izjavil:

»Ne udamo se! Nemčija je velika država, ki je in bo odločala v Evropi. Če nas hoče izolirati, si bomo pomagali sami, toda na drug način!«

Dr. Luther se je kasneje zaradi teh svojih zelo nediplomatskih besed sicer opravičil, vendar pa ni mogel izbrisati mučnega vtisa, ki so jih izzvali.

Po povratku v Berlin je včeraj takoj poročal na seji vlade o uspehu in neuspehu svoje misije. Izza kulise pa se izve, da se nemški merodajni krogi popolnoma strinjajo z dr. Lutherom in da nihče ne misli na to, da bi spremenili svojo politiko, ki je rodila tako usodne posledice ter zapravila vse zaupanje inozemstva do Nemčije. Tudi današnji listi javljajo, da prevladuje v vladnih krogih mnenje, da bo Nemčija sama obveljala položaj. Vlada pripravlja ukrepe, ki stremijo k temu, da se najde izhod iz krize brez inozemske pomoči. V političnih krogih tolmačijo to tako, da je nemška vlada s tem že definitivno odklonila vse zahteve po garancijah.

V popolnem nasprotju z zahtevami evropskih finančnih krogov, na katere apelira večjih denarnih zavodov in zastopnike estalega narodnega gospodarstva. Najkasneje do danes zvečer hoče vlada sestaviti točen program o nadaljnjih ukrepih, ki bi bili potrebni za sanacijo finančne krize.

Potovanje dr. Brüninga in dr. Curtisa v Pariz, ki bi se imelo prvotno vršiti še ta teden, je po zadnjih informacijah odgodeno za nedoločen čas. Vse kaže torej na to, da hoče Nemčija še nadalje »krozi zid in da je gluha za vse dobrotohtne opomine in navsote«.

### Rentna marka pride zopet v promet

Berlin, 15. julija. AA. Finančni krogi trdijo, da bo Nemčija s podporo, ki jo bo dobila s podaljšanjem kreditov mednarodne reparacijske banke za tri mesece, mogla sama priti iz vseh težkoč. V to svrhu namerava izdati nov denar s prislilnim tečajem, takozvano rentno marko, ki bi veljala samo za notranji promet. Za promet z inozemstvom naj velja dosedanja marka na dosedanj zlati podlagi. Rentna marka ne bi imela zlate podlage.

### Sklicanje Državnega zbora

Berlin, 15. julija. V času, ko je vlada zaposlena z reševanjem državnih financ, se politični krogi bavijo z vprašanjem sklicanja Državnega zbora. Levičarske in desničarske ekstremne skupine so zahtevale, naj se takoj skliče k izrednemu zasedanju. V vladnih krogih pa prevladuje mnenje, da bi razprave v Državnem zboru v sedanjem trenutku položaj le še poslabšale. Očividno je, da bi skušale ekstremne skupine vreči Brüningovo vlado, toda kaj bi sledilo potem, o tem si ni še nihče na jasnem. Zaradi tega so socialni demokrati kot najmočnejša frakcija sklenili, da se za enkrat ne pridružijo zahtevi po sklicanju Državnega zbora, marveč hočejo počakati, da se bo videlo, kakšen uspeh bo imela akcija vlade. Pač pa so pristali na to, da se skliče posvet voditeljev parlamentarnih strank, na katerem naj se eventualno sklepa o poznejšem sklicanju Državnega zbora. Ta posvet je sklican za petek ob 11. dopoldne.

### Marka tudi na inozemskih borzah ne notira

Berlin, 15. julija. Včerajšnji večerni listi z zadovoljstvom beležijo, da nemška marka tudi na inozemskih borzah ni nikjer notirala, razen v Londonu. Ta prostovoljni ukrep inozemskih borz tolmačijo kot dokaz naklonjenosti inozemskih gospodarskih krogov, ki hočejo s tem, da so začasno ustavili notiranje marke, očividno preprečiti, da bi se nemške marke polastila spekulacija. Na drugi strani pa je to obenem dokaz popolne nejasnosti in negotovosti položaja v Nemčiji.

### Banke pod zaščito policije

Berlin, 15. julija. d. Kljub proglasu vlade in pozivom listov, naj ohrani javnost mirno kri in naj se ne vda paničnemu razpoloženju, za katerega ni povoda, se javnost ni pomirila. Zatvoritev bank za dobo treh dni je izzvala še bolj vtis, da stoji Nemčija pred polomom. Kljub temu, da so lokalni banki z edino izjemo Državne banke zaprti, se pred vsemi bankami zbirajo velike množice vlagateljev, ki viharno zahtevajo izplačilo svojih prihrankov in drugih vlog. Policija v Berlinu je v najstrožji pripravljenosti in vsak hip mora intervenirati zdat pri tej, zdaj pri oni banki, kjer hočejo ljudje s silo vdreti v prostore. Na več krajih je prišlo tokom včerajšnjega dne že do krvavih spopadov. Množice se polasča vedno večja panika in če ne bo sanacija izvedena v par dneh, lahko pride do usodnih dogodkov.

### Nova žrtev Francije

Washington, 15. julija. Ameriški poslanik v Parizu je obvestil svojo vlado, da se je Francija glede na položaj v Nemčiji odrekla reparacijski kroviti, ki bi jo morala plačati Nemčija ne glede na Hooverov predlog. Ta korak Francije je napravil v ameriških krogih najboljši utis in ga smatrajo za nov dokaz dobre volje Francije za sporazum s Nemčijo.

### Henderson posreduje

London, 15. julija. »Morningpost« poroča iz Pariza, da je Henderson prevzel vlogo posredovalca med Francijo in Nemčijo. Z enkrat skuša pregovoriti Francijo, naj bi se odpovedala gradnji 23.000-tonske križarke, če se tudi Nemčija odreče gradnji svoje druge vojne križarke. V angleških krogih upajo, da bo tudi ameriški zunanji minister Stimson, ki je danes prispel v Pariz, podpiral Hendersonovo prizadevanja.

## Berlin gre svojo pot

**Vlada je sklenila, da ne dà nikakih garancij — Nova zasilna uredba — Dr. Schacht je devizni komisar**

Berlin, 15. julija. Včeraj ves dan vse do polnoči se je vršila seja vlade. Seji so prisostvovali med drugimi tudi predsednik državne banke dr. Luther, bivši predsednik dr. Schacht, zastopniki finančnih in gospodarskih krogov ter razni izvedenci. Na dnevnem redu je bila razprava o ukrepih za sanacijo finančne krize brez tuje podpore.

Predvsem je šlo za novo devizno uredbo. Sklenjeno je bilo, zbrati prisilnim potom vse še v Nemčiji se nahajajoče devize, ki bodo služile za kritje inozemskih dolgov, v kolikor bo to v javnem interesu. Dr. Schacht, znan po svoji ekstremni politiki, bo imenovan za deviznega komisarja.

Kar se tiče proglašenja moratorija, se smatra za gotovo dejstvo, da bo že danes proglašen delni moratorij, ker je vlada zavzela stališče, da za dosego inozemskih kreditov ne da prav nikakih političnih garancij, marveč je mnenja, da mora Nemčija storiti vse, da se opomore brez inozemskih podpor.

Ze danes bo najbrže izdana nova zasilna odredba, ki bo mnogo hujša od vseh dosedanjih. Kakor se izve iz poučenih krogov, bo s to uredbo med drugim odrejeno splošno znižanje plač državnim in zasebnim nameščencem ter delavcem za 30%. V isti izmeri se bodo znižale tudi stanarine in ostale cene življenjskih potrebščin.

Splošnega notranjega moratorija vlada za enkrat še ne namerava proglašati. Nasprotno pa je proglašenje moratorija za vse inozemske dolgove verjetna že danes. Istočasno bodo izdani tudi zelo ostri ukrepi zoper beg domačega kapitala.

## Posledice se že čutijo

**Marko v inozemstvu odklanjajo — Beg tujcev iz Nemčije — Hoteli so že prazni**

Berlin, 15. julija. Četudi se v splošnem lahko reče, da je javnost sprejela zasilne ukrepe vlade za omiljenje finančnega poloma še dokaj mirno, se že kažejo usodne posledice. Dviganje vlog v bankah je imela na eni strani to dobro posledico, da se je zelo pozivila trgovina na drobno, ker ljudje kar na debelo kupujejo razno blago, boječ se razvrednotenja marke. Toda to bo trajalo samo par dni, nato pa bo sledil v trgovini katastrofalen zastoj.

Pojavlja pa se tudi že cela vrsta drugih skrajno neprijetnih posledic. Tako so ostale danes na berlinskem trgu ogromne količine inozemskega blaga neprodane, ker zahtevajo inozemski prodajalci plačilo v tujih valutah in odklanjajo nemško marko. Valut ni nikjer dobiti in tako ni nihče ničesar ku-

poval. Tujski promet v Nemčiji je v zadnjih treh dneh rapidno padel. Skoro na prstih se dajo prešteti tujci, ki so še v Berlinu. Večina hotelov je skoro praznih. Tudi Nemci ne morejo nikamor potovati, ker se ljudje povsod branijo nemške marke. Celo polet zrakoplova »Zeppelin« v Anglijo je bil odgođen za nedoločen čas. V okvirju velikih mednarodnih dirk, ki bi se imele vršiti ta teden, so odpovedane vse prireditve, ker prva dva dni skoro ni bilo nobene publike, inozemci pa so popolnoma izostali.

Iz inozemstva prihajajo poročila o neugodnem položaju nemških izmetkov. Mnogi niti ne morejo domov, ker nihče neče vzeti mark v plačilo.

## Sofijska katedrala sv. Ludvika pogorela

**Slovito katedralo z mnogimi dragocenimi umetninami je popolnoma uničil požar — Škodo cenijo na 400 milijonov lejev**

Sofija, 15. julija. Včeraj pozno zvečer je pogorela slovita katoliška katedrala sv. Ludvika v Sofiji. V katedrali je bil tudi grob matere kralja Borisa. Požar se je širil tako naglo, da na reševanje skoro ni bilo misliti. Le z največjo težavo so ubranili sosednja poslopja. Cerkev je pogorela do tal, tako da ni ostalo ničesar razen štirih ožganih zidov. V cerkvi je bilo mnogo dragocenih umetnin, ki so vse uničene. Škodo cenijo nad 400 milijonov lejev.

## Odhod Sokolov iz Pariza

**Sinoči ob 18.30 so odpotovali iz Pariza — Kdaj prispejo v domovino, še ni znano**

Pariz, 15. julija. AA. Sinoči ob 18.30 so odpotovali iz Pariza sokolske deputacije, ki so sodelovale pri telovadnem tekmovanju v Vincennesu. V imenu državnega podtajništva za fizično vzgojo so spremljali na postajo Sokole uradniki

podtajništva. Prvi podpredsednik vseh slovanse sokolske zveze grof Zamojski se je zahvalil predstavnikom francoske vlade za izkazano pozornost. Izjavil je, da bodo odnesli Sokoli s seboj neizbrisne spomine na lepi sprejem. Ko se je vlak pomikal s postaje, so Sokoli vzklikali: Živela Francija! (Kdaj dospe sokolski vlak v Ljubljano, še ni znano. Op. uredništva.)

### Planincem!

Na jutrišnjem občnem zboru bomo kandidirali za predsednika SPD gg. M. Hrovatina in dr. Mikarja!

### Borzna poročila.

INOZEMSKÉ BORZE.

Beograd 9.09%, Pariz 20.22%, London 25.01%, Newyork 515.25, Bruselj 71.92%, Milan 26.95, Madrid 49.10, Amsterdam 207.70, Dunaj 72.40, Sofija 3.73, Praga 15.26%, Varšava 57.70, Budimpešta 90.02%, Bukarešta 3.06.

NOGAVICE ŽIGOM

Ključ

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše





